

Izvirni znanstveni članek
340.134:321.011.5(497.4)

Normodajna funkcija organizacij civilne družbe

DR. ALBIN IGLIČAR
redni profesor na Pravni fakulteti
Univerze v Ljubljani

1.

Za sodobni čas prehajanja globalnih družb v postmoderno dobo je značilno spreminjanje razmerja med dvema področjema družbenega delovanja, državnim in civilnodružbenim. Narava države dobiva vse bolj postmoderne značilnosti, ki se kažejo predvsem v tesnejšem povezovanju države s civilno družbo.¹ V teh procesih se spreminja tudi normodajna funkcija države, pri čemer se avtoritarni poudarki v tej dejavnosti vse bolj nadomeščajo z demokratičnimi prvinami. Na splošno so navzoče težnje prenašanja nekaterih – tudi pravodajnih – državnih funkcij na organizacije civilne družbe.²

Če skušamo pojasniti negativno definicijo civilne družbe, potem poudarjamo tisti sklop družbenih odnosov, v katerih ni navzoče državno delovanje. V tistem delu družbenega prostora, kjer ni državnih posegov, se torej pojavlja svobodna dejavnost ljudi in njihovih skupin. Pri pozitivni definiciji pa poudarjamo predvsem tri prvine civilne družbe: pluralizem in svobodno delovanje ljudi, neodvisno javnost ter demokratično zakonitost (pravnost).

Demokratična zakonitost se izraža v svojski »pravnosti« civilne družbe. Ta izvira iz spoznanja o pravu kot nujni sestavini vseh oblik združevanja ljudi in poudarja potrebo po pravu kot sestavini, brez katere družba ne more obstajati, torej kot družbenem prerekvizitu – v izrazju

---

¹ Rus, str. 5.

² Pojem civilne družbe se postavi v ospredje družboslovne pozornosti s Heglom, ki v svoji Filozofiji prava razume civilno družbo kot sistem potreb in načine njihovega zadovoljevanja (Hegel, par. 257). V angleško-škotskem razsvetljenstvu pa je bila civilna družba pojmovana kot sfera svobodnega združevanja, govora oziroma sporočanja, skratka kot sfera javnega mnenja (Matteucci, str. 393). V obeh primerih je civilna družba prostor družbenih odnosov, v katere ni vpletena država. S tem se vzpostavlja dvojnost civilne družbe in politične države.

moderne funkcionalistične teorije, to pa so spoznali že stari Rimljani – v njihovem izročilu se je ohranila modrost *Ubi societas, ibi ius*. Na to kažejo tiste pravne vrednote in norme, ki izhajajo neposredno iz družbe in ki jih država »najde« ter jih v svoji (državni) zakonodaji bolj ali manj dosledno povzame. Navedene pravne prvine civilne družbe so zlasti področja človekovih pravic in temeljnih svoboščin³ ter zasebnega (civilnega!) prava.

V civilni družbi se razvije svojski institucionalizem, ki zagotavlja delno predvidljivost pri vzpostavljanju družbenih odnosov in nujno potrebno varnost. V družbenih institucijah se namreč oblikujejo družbene vloge, ki so že vsebinsko opredeljene, ko se posameznik v procesu socializacije vključuje v družbene skupine. Ta splet vlog ter z njimi povezanih norm in odnosov je razmeroma trajen ter družbeno pripoznan in varovan okvir za zadovoljevanje človekovih potreb, ki so pravzaprav bistvena prvina civilne družbe.

Zaradi neke potrebe v civilni družbi nastane odločitev o oblikovanju posebnih organizacij oziroma njihovi vključitvi v ustrezno institucijo, v naslednjem koraku pa to institucijo povežejo določene družbene vrednote⁴ in normativni okviri. Ob vsej prevladi svobodnih odločitev in prizadevanju za maksimiranje koristi se v današnji družbi posamezniki vse bolj organizirajo in vključujejo v različne institucije, ki zagotavljajo kolektivno racionalnost. Ta v največjem številu primerov in dolgoročno koristi tako posamezniku kot skupini. Zato posamezniki privolijo v pravila institucije⁵ v zameno za koristi, ki jih prinaša članstvo v njej. Omenjena motivacija tako na račun racionalnosti in organiziranosti ter večje varnosti krni spontanost in naključnost tudi v civilni družbi. Pri tem se kot vrlina institucije navaja, da so pravila vnaprej dogovorjena, tako da posamezniki vedo, v kaj privolijo, ko se vključijo v institucijo.⁶ Pri tem se srečujeta dva procesa, saj ljudje zaradi zadovoljevanja potreb oblikujejo institucije, te institucije pa jih sočasno tudi omejujejo v njihovi dejavnosti.

Na ravni splošnih povezav med civilno družbo in državo novejša razmišljanja poudarjajo, da sodobne države lahko učinkovito vladajo zaradi ne le dopuščanja, temveč celo podpiranja močne civilne družbe.⁷ Civilnodružbene organizacije, tudi v obliki nevladnih organizacij, so

³ To na primer ilustrira Preambula k Splošni (univerzalni) deklaraciji človekovih pravic (OZN 1948): »... ker pomeni priznanje prirojenega človeškega dostojanstva vseh članov družbe in njihovih enakih in neodtujljivih pravic temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu; ... ker so se vse države članice zavezale, da bodo, v sodelovanju z Združenimi narodi, pospeševale splošno in resnično spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin; ... Generalna skupščina razglasa to Splošno deklaracijo človekovih pravic kot skupen ideal vseh ljudstev in vseh narodov z namenom, da bi vsi organi družbe in vsi posamezniki ... razvijali spoštovanje teh pravic in svoboščin ter s postopnimi državnimi in mednarodnimi ukrepi zagotovili in zavarovali njihovo splošno in resnično priznanje ...«

⁴ Peters, str. 37.

⁵ Teorija racionalnega izbora ter t. i. institucionalna teorija vidita v instituciji predvsem agregat pravic, ki zagotavljajo predvidljivost v ravnanju drugih, ki so tudi vključeni v isto institucijo. Peters, str. 54.

⁶ Peters, str. 55.

⁷ Keane, str. 70.

posebno pomembne za izvajanje družbenega nadzora (socialne kontrole) nad ukrepi državne oblasti in zato učinkovito jamstvo proti zlorabam državne oblasti. Poleg tega se vse več programov socialne države pri izvajanju prenaša iz javnega v zasebni (civilnodružbeni) sektor.⁸

2.

Temeljna značilnost civilne družbe je njena avtonomnost, ki se kaže predvsem v samostojnosti subjekta civilne družbe v razmerju do države in tudi drugih subjektov civilne družbe. Omejujejo jo le splošni okviri družbenega organiziranja, ki izhajajo iz »pravnosti same civilne družbe«⁹ in iz državne organizacije globalne družbe.¹⁰

Opisano stanje omogoča tudi razmah pravnega pluralizma v globalni družbi. Ob državi kot osrednjem pravotvornem subjektu se pojavljajo tudi subjekti civilne družbe kot ustvarjalci pravnih norm, od lokalnih skupnosti in društev do gospodarskih organizacij in avtonomnih javnih služb.¹¹ Pri tem potekajo procesi oblikovanja in sprejemanja splošnih in abstraktnih pravnih norm ter izdajanja posamičnih in konkretnih pravnih norm, vključno z izvajanjem nadzora nad uresničevanjem pravnih norm v družbeni stvarnosti oziroma v dejanskem vedenju in ravnanju pravnih subjektov. Doseg te avtonomne (samoupravne) normativne dejavnosti je lahko v posameznih globalnih družbah večji ali manjši, nekaj prostora za samostojno dejavnost pa je zagotovljenega v vsakem družbenem sistemu. Poleg tega civilna družba s svojim delovanjem vpliva na pravotvorno dejavnost države, pri čemer je ta vpliv tem večji, čim bolj je država demokratična.

Poseben vidik pravnosti civilne družbe je torej še celotno avtonomno (samoupravno) pravo. Zajema bolj ali manj samostojno pravotvorno dejavnost sprejemanja pravnih norm in nadzora nad njihovim izvrševanjem v samoupravnih organizacijah in skupnostih, od lokalnih skupnosti prek gospodarskih družb do najrazličnejših društev ter organiziranih družbenih gibanj. V njihovem delovanju se izražajo potrebe organizacij civilne družbe in njihovih članov, povezane s pravno varnostjo in enakostjo.¹²

Obseg in samostojnost avtonomnega prava sta odvisna od zelo številnih okoliščin, zato je to pravo lahko v bolj dosledni oziroma popolni obliki ali pa je delno odvisno od državnega prava.

⁸ Na primer storitve socialnega varstva, šolstva, zdravstva, posredovanje na trgu dela ipd., kar vodi v korporativizem.

⁹ Na primer z deklaracijami in mednarodnimi konvencijami opredeljene človekove pravice in temeljne svoboščine, avtonomija subjektov zasebnega – civilnega prava.

¹⁰ Na primer ustavno določena državna ureditev, zakonske določbe o društvem, interesnem in političnem združevanju.

¹¹ Na primer statuti in odloki občin, statuti in pravila društev, statuti delniških družb in univerz, pravila sindikatov, zbornic.

¹² V smislu latinskega pravnega izreka *Iura non in singulas personas, sed generaliter constituuntur* – Pravo se ne ustvarja za posamezne osebe, temveč splošno.

Na splošno velja, da so pri določanju vsebine avtonomnih pravnih norm samoupravni subjekti omejeni z ustavo in zakoni,¹³ znotraj teh okvirov pa so svobodni; na področju sankcioniranja pa so končne oziroma najbolj drastične sankcije pridržane državnim organom. Glede na stopnjo povezanosti z državo in njenim pravom je mogoče razlikovati različne vrste avtonomnega prava ter ugotavljati njegovo večjo ali manjšo samostojnost ter večjo ali manjšo odvisnost od državnega prava.¹⁴

Splošni pravni akti avtonomnega prava morajo biti vključeni v pravni sistem neke globalne družbe. Zato je zahtevana skladnost splošnih aktov avtonomnega prava z ustavo in zakoni. V pravnem redu globalne družbe kot celoti normativnega in dejanskega vidika pravnih pojavov ne sme biti protislovij. Zato o skladnosti predpisov lokalnih skupnosti z ustavo in zakonom v Sloveniji odloča ustavno sodišče. Splošni pravni akti lokalnih skupnosti niso podrejeni državnim podzakonskim predpisom. Takšna podrejenost pa je podana pri tistih virih avtonomnega prava, pri katerih izdajajo splošne akte samoupravni subjekti zaradi izvrševanja javnih pooblastil.¹⁵

Tako na primer k statutu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije daje soglasje Vlada RS.¹⁶ Vse splošne akte zavoda, vključno s statutom, je treba objavljati v uradnem listu. Statut delniške družbe lahko posamezna vprašanja, ki jih ureja zakon, uredi drugače le, če zakon tako izrecno določa. S statutom se lahko dodatna vprašanja uredijo le, če zakon teh vprašanj ne ureja celovito.¹⁷ Kolektivna pogodba lahko vsebuje le določbe, ki so za delavce ugodnejše od določb, vsebovanih v zakonodaji.¹⁸

3.

Sprejemanje splošnih pravnih aktov poteka na organiziran način v samoupravnih skupnostih. Že po tradiciji pripada ta funkcija lokalni samoupravi ter religioznim organizacijam in znanstvenim korporacijam (statuti mest oziroma občin, splošni akti cerkvenega prava, statuti

¹³ Prim. tretji odstavek 153. člena Ustave RS.

¹⁴ Klasični teoretik socialnega (avtonomnega) prava Georges Gurvitch je razlikoval med popolnimi oblikami tega prava, ko je država – kot nadrejena oblast – pri njegovem nastajanju povsem odsotna (pravo ekonomskih skupin, cerkveno pravo, mednarodno pravo), in nepopolnimi oblikami socialnega prava, ko je tudi država eden od dejavnikov pri njegovem nastajanju (sindikalno pravo, pravo javnih ustanov, pravo lokalnih skupnosti). Sicer pa je videl največ možnosti za nastajanje socialnega prava v samoupravnih združenjih, ki jih imenuje *communio* in ki temeljijo na nedržavnih interesih, družbeni lastnini, pluralizmu in ravnovesju (*equilibre*). Prim. Gurvitch, Sociologija II, Zagreb 1966.

¹⁵ Člen 160 Ustave RS.

¹⁶ Člen 269 Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1C), Ur. l. RS, št. 106/1999, 72/2000, 81/2000.

¹⁷ Drugi odstavek 183. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 42/2006.

¹⁸ Člen 4 Zakona o kolektivnih pogodbah (ZKolP), Ur. l. RS, št. 43/2006.

univerz), v moderni družbi pa različnim gospodarskim družbam in sindikalnim združenjem (statuti delniških družb, kolektivne pogodbe). Po tej poti se uveljavlja pluralizem pravnega sistema in zmanjšuje monopol države pri določanju splošnih pravnih norm. Vlogo državnih pravnih institucij dopolnjujejo organi samoupravnih organizacij in skupnosti.¹⁹

S splošnimi pravnimi akti avtonomnega prava uredijo samoupravni subjekti zlasti svojo notranjo organizacijo in medsebojne odnose. Ti družbeni odnosi torej zaradi svoje narave zahtevajo pravno regulacijo, ki pa je ne oblikuje državna organizacija, temveč jo vsebinsko določajo organizacije civilne družbe.

Zato spremembe politične organizacije globalne družbe le delno vplivajo na obstoj in obseg avtonomnega prava. Tako tudi v socialistični Jugoslaviji oziroma Sloveniji z odpravo političnega sistema socialističnega samoupravljanja (ustava 1991) ni bilo odpravljeno samoupravno pravo. Pojav samoupravnega (avtonomnega) prava pač ni vezan na določeno državno ureditev, temveč izhaja neposredno iz organizacij civilne družbe. Kljub odpravi samoupravljanja kot značilnosti državne ureditve je samoupravno pravo v Sloveniji še naprej ostalo kot del nacionalnega pravnega sistema. Seveda pa se je vsebina samoupravnega prava v nekaterih vidikih prilagodila novemu ustavnemu javnemu redu.²⁰

Tako na primer **statut občine** ureja lokalne zadeve javnega pomena na izhodiščih klasične demokracije in (vertikalne) delitve oblasti. Postavljanje splošnih pravnih pravil za vedenje in ravnanje prebivalcev občine zajema odnose, ki so značilni za povezovanje ljudi v fizičnem (geografskem) prostoru. To so predvsem področja:

- urejanje prostora in varovanja okolja,
- določanje javnega reda in prekrškov zoper javni red, normiranje občinskega redarstva in inšpekcijskega nadzorstva nad izvajanjem občinskih predpisov,
- določanje načina upravljanja z občinskim premoženjem in financiranja občine,
- urejanje lokalnih javnih služb od komunalnega prek požarnovarstvenega do pogrebnege področja,
- urejanje lokalnega prometa,
- dopolnilne regulacije socialnovarstvenega področja, zlasti osebna pomoč na domu ter predšolske in osnovnošolske dejavnosti ter
- določanje delovanja občinskih organov in neposrednega odločanja občanov.

¹⁹ Doktrinarne osnove avtonomnega pravnega urejanja sta posebej poudarili teorija in sociologija prava. Prim. Pavčnik, str. 321–350; Igličar, str. 140–148.

²⁰ Zaradi spremembe družbenolastninskih v zasebnolastninske proizvodne odnose se je spremenila vsebina statotov gospodarskih subjektov, med viri avtonomnega prava niso več družbeni dogovori in samoupravni sporazumi, spremenila se je vsebina statotov občin, ki so postale samoupravne lokalne skupnosti, ipd.

Posebnosti v procesu nastajanja splošnih pravnih aktov avtonomnega prava lokalnih skupnosti se uveljavljajo že v postopku njihovega sprejemanja. Tako je za sprejemanje oziroma spreminjanje občinskega statuta pogosto predvidena javna razprava kot posebna faza omenjenega postopka. V postopku za sprejem občinskega odloka je navadno predvidena ljudska iniciativa, saj lahko občinski odlok poleg vsakega člana občinskega sveta ali župana predlaga tudi določeno število volivcev (npr. 5 odstotkov volivcev v občini).

Predlog občinskega odloka vsebuje uvod, besedilo členov in obrazložitev. Pri tem je treba v uvodu posebej pojasniti razloge za njegov sprejem in opisati družbene razmere, v katere bo odlok posegel. Cilj in načela odloka, ki so prav tako sestavina uvoda k predlogu odloka, naj odgovorijo zlasti na vprašanja:

- iz katerih družbenih vrednot izhaja normativni akt (aksiološka metoda),
- katerim pravnim ciljem sledi (pravno-politična metoda),
- katere družbene odnose v lokalni skupnosti institucionalizira (sociološka metoda),
- v kakšnem pravnem sistemu jih ureja (logična metoda),
- kako na splošno ureja odnose v lokalni skupnosti (abstraktna metoda) in
- katere izjeme ter posamične položaje posebej ureja (kazuistična metoda).

Demokratizacija v procesu sprejemanja občinskega odloka se kaže tudi v dvostopenjskosti njegovega obravnavanja in sprejemanja v občinskem svetu. Najprej člani občinskega sveta na javni seji obravnavajo uvodni del predloga odloka (razlogi, cilji, temeljna načela in rešitve), potem pa občinski svet v drugi obravnavi razpravlja po vrstnem redu o vsakem členu posebej ter o naslovu odloka. Ko občinski svet konča razpravo o posameznem členu predloga odloka, člani občinskega sveta o njem glasujejo. Na koncu člani občinskega sveta glasujejo še o naslovu odloka in o predlogu odloka v celoti. Izglasovani odlok je nato objavljen v uradnem glasilu in začne veljati petnajsti dan po objavi.

Statut delniške družbe določa ustanovitelje družbe, njeno dejavnost ter firmo in sedež, znesek ustanovnega kapitala ter vrsto in število delnic, znesek vplačanega kapitala, sistem upravljanja in organe vodenja ali nadzora delniške družbe, obliko in način objav, pomembnih za družbo ali delničarje, njeno trajanje in način prenehanja.²¹ Statut delniške družbe sprejmejo ustanovitelji, njegove poznejše spremembe pa sprejema skupščina delniške družbe.²² Statut delniške družbe mora biti v obliki notarskega zapisa. Poleg statuta ima lahko gospodarska družba še druge splošne pravne akte (pravilnik, poslovnik itd.). S spremenjeno vsebino se torej nekdane samoupravno pravo »družbenolastninskih« delovnih organizacij nadaljuje z avtonomno pravodajno dejavnostjo »zasebnolastninskih« gospodarskih družb.

²¹ Prvi odstavek 183. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 42/2006, 10/2008, 68/2008.

²² Kocbek, str. 182.

Statut univerze sprejmeta (v enakem besedilu) senat univerze in njen upravni odbor. Ta pristojnost univerze izhaja iz njene že z ustavo zagotovljene avtonomije²³ in zakonskega pooblastila, ki določa, da imajo visokošolski zavodi statut, s katerim urejajo svojo organizacijo in delovanje.²⁴ Ker pa ima univerza položaj javnega zavoda, ima njen statut tudi pravno naravo splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil.²⁵ To pa zahteva skladnost njegovih pravil s področno zakonodajo ter njeno spoštovanje tudi, kadar statut določa posebne postopke pri uveljavljanju določenih pravnih interesov pravnih subjektov.²⁶ Zaradi odločanja na področju javnih pooblastil je ustrezno tudi objavljanje statuta univerze v uradnem listu.

Določbo statuta univerze, ki nasprotuje zakonski normi, je za vzpostavitev zakonitosti treba spremeniti. Tako je na primer Univerza v Ljubljani leta 2009²⁷ spremenila statutarno normo, ki je določala, da volitve rektorja v drugem krogu potekajo v senatu univerze, ker Zakon o visokem šolstvu določa, da rektorja volijo vsi visokošolski učitelji.²⁸ Po izvedeni spremembi je statut določil enak način volitev rektorja, kot je določen v zakonu.

Demokratsko usklajevanje interesov različnih družbenih slojev oziroma organizacij pred sprejetjem splošnih aktov avtonomnega prava je vidno zlasti pri sklepanju **kolektivnih pogodb**. Interesi delavcev in delodajalcev kot enakopravnih strank (partnerjev) morajo biti poenoteni že pred sklenitvijo kolektivne pogodbe. Zato sta temu cilju prilagojena tako postopek sklenitve kolektivne pogodbe kot postopek za njeno spremembo ali dopolnitev.²⁹

Kolektivne pogodbe sklepajo sindikati kot stranka na strani delavcev in ustrezni predstavniki delodajalcev. Za delodajalce v javnem sektorju nastopa kot stranka pri sklepanju kolektivnih pogodb vlada ali ustrezno ministrstvo. S kolektivnimi pogodbami podpisniki urejajo medsebojne pravice in obveznosti ter načine reševanja kolektivnih sporov. Kolektivna pogodba lahko vsebuje le določbe, ki so za delavce ugodnejše od zakonskih določb, in je sestavljena iz obligacijskega ter normativnega dela.

²³ Člen 58 Ustave RS.

²⁴ Člen 12 Zakona o visokem šolstvu (ZViS), Ur. l. RS, št. 67/1993, s spremembami.

²⁵ Odločba Ustavnega sodišča RS, U-I-243/93.

²⁶ Kadar univerza v svojem statutu posebej uredi postopek za izvolitev univerzitetnega učitelja, mora pri določanju pravil tega postopka upoštevati načela Zakona o splošnem upravnem postopku, npr. določbo, da pri odločanju (po pritožbi) na drugi stopnji ne more sodelovati oseba, ki je sodelovala pri odločanju na prvi stopnji. Kovač, str. II.

²⁷ Sklep o spremembah Statuta Univerze v Ljubljani o volilnih postopkih za volitve rektorja, ki ga je sprejel Senat Univerze v Ljubljani na izredni seji 9. 6. 2009 in ki je začel veljati 12. 6. 2009, ko ga je v enakem besedilu sprejel tudi Upravni odbor Univerze v Ljubljani.

²⁸ Zakon o visokem šolstvu (ZViS) je sicer glede volitev rektorja univerze notranje protisloven, saj pri opredeljevanju vsebine univerzitetne avtonomije pravi, da so sestavina avtonomije tudi »volitve, imenovanja in odpoklici organov, v skladu s statuti in drugimi akti« (osma alineja 6. člena), na drugem mestu pa določa, da »rektorja volijo vsi visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci, ki so na univerzi zaposleni« (drugi odstavek 23. člena).

²⁹ Prim. Zakon o kolektivnih pogodbah (ZKolP), Ur. l. RS, št. 43/2006.

Spore iz kolektivnih pogodb rešujejo stranke s pogajanjem, posredovanjem in arbitražo. To so t. i. kolektivni delovni spori, ki nastanejo zaradi različnih interesov strank ali takrat, kadar se stranki ne strinjata z načinom izvrševanja kolektivne pogodbe oziroma kadar ena od strank ugotavlja kršitev pogodbenih določb. Kolektivna pogodba preneha veljati s potekom časa, za katerega je sklenjena, s sporazumom obeh strank o prenehanju veljavnosti ali z odpovedjo.

Velik del pravodajne dejavnosti civilne družbe oziroma njenih organizacij je viden tudi v **statutih in pravilih društev**. V temeljnem aktu društva³⁰ ustanovitelji uredijo temeljne vidike delovanja in upravljanja društva. Statut društva mora biti usklajen s področnim zakonom in celotnim pravnim redom. Samo društva, ki imajo sprejeta pravila svojega delovanja, se lahko uradno registrirajo ter s tem pridobijo družbeno pripoznanost in relativno trajnost. Tako so pravno varovani člani društva in vsi drugi subjekti, ki stopajo z društvom v različne odnose.

Že navedeni primeri splošnih pravnih aktov avtonomnega (samoupravnega) prava opozarjajo na številna nomotehnična vprašanja, tako z vidika postopka sprejemanja navedenih aktov kot z vidika oblikovanja teh aktov oziroma metodičnih pristopov njihove izdelave, njihove strukture ter jezikovne podobe. Pri oblikovanju splošnih aktov avtonomnega oziroma samoupravnega (socialnega) prava je treba upoštevati – *mutatis mutandis* – vsa postopkovna, jezikovna, metodična in strukturna pravila nomotehnike. Zato so Nomotehnične smernice³¹ nepogrešljivo vodilo tudi za normativno dejavnost samoupravnih organizacij in skupnosti. Žal pa smo v slovenski pravodajni praksi od tega cilja še zelo oddaljeni.

Literatura

- Gurvitch, Georges, Sociologija II. Zagreb: Naprijed, 1966.
- Hegel, G. W., Osnovne crte filozofije prava. Sarajevo: 1964 (prevod Hegel: Grundlinien der Philosophie des Rechts, Hamburg 1955, prva izdaja 1821).
- Igličar, Albin, Pogledi sociologije prava. Ljubljana: GV Založba, 2009.
- Keane, John, Civilna družba, Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 2000.
- Kocbek, Marijan, Delnice in delniška družba. Ljubljana: Gospodarski vestnik, Ljubljana 1995.
- Kovač, Polona, Avtonomnost oblasti kot odgovornost – določanje in odločanje v habilitacijskih postopkih na univerzi, Pravna praksa, št. 9/2000, priloga.
- Matteucci, Nicollo, Novoveška država. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 1999.

³⁰ Člen 9 Zakona o društvih (ZDru-1), Ur.l. RS, št. 61/2006.

³¹ Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, Nomotehnične smernice, Uradni list RS, Ljubljana 2008.

Pavčnik Marijan, Teorija prava. Ljubljana: GV Založba, 2007.

Rus Veljko, Sociološki vidiki prehoda iz moderne v postmoderno državo, Teorija in praksa, št. 1/2003, str. 5–16.

Peters, Guy, Institucionalna teorija u političkoj znanosti. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, 2007.

340.134:321.011.5(497.4)

Pravni letopis 2011, str. 323–331

DR. ALBIN IGLIČAR

Normodajna funkcija organizacij civilne družbe

Za sodobni čas prehajanja globalnih družb v postmoderno dobo je značilno spreminjanje razmerja med dvema področjema družbenega delovanja, državnim in civilnodružbenim. Narava države dobiva vse bolj postmoderne značilnosti, ki se kažejo predvsem v vse tesnejšem povezovanju države s civilno družbo. Na splošno so navzoče težnje prenašanja nekaterih državnih funkcij na organizacije civilne družbe. Sprejemanje splošnih pravnih aktov poteka organizirano v samoupravnih skupnostih. Že po tradiciji taka funkcija pripada lokalni samoupravi ter religioznim organizacijam in znanstvenim korporacijam (statuti mest oziroma občin, splošni akti cerkvenega prava, statuti univerz), v moderni družbi pa različnim gospodarskim družbam in sindikalnim združenjem (statuti delniških družb, kolektivne pogodbe). Po tej poti se uveljavlja pluralizem pravnega sistema in zmanjšuje monopol države pri določanju splošnih pravnih norm. Vlogo državnih pravnih institucij dopolnjujejo organi samoupravnih organizacij in skupnosti.

Ključne besede: samoupravne organizacije in skupnosti, statut občine, statut delniške družbe, kolektivna pogodba, statut univerze

340.134:321.011.5(497.4)

Pravni letopis 2011, pp. 323–331

DR. ALBIN IGLIČAR

Law-Making Function of Civil Society

The change of the relation between two spheres of social activities, the state one and the one of civil society, is characteristic of the modern time of transformation of global societies into post-modern era. The nature of state is getting more and more the so-called post-modern characteristics, shown mainly in the more and more close connection of the state with civil society. In general there are tendencies to transmit some functions of the state to organizations of civil society. Adoption of general legal acts is going on in an organized way also in some self-managing communities. Already by tradition such a function belongs to local self-government and to religious organizations and scientific corporations (statutes of towns and/or municipalities, general acts of canon law, statutes of universities), and in modern society to various companies and syndicate associations (statutes of joint-stock companies, collective agreements). In this way pluralism of the legal system is being enforced and monopoly of the state in setting general legal norms is diminishing. Organs of self-managing organizations and communities supplement the role of legal institutions.

Keywords: self-managing organizations and communities, statute of municipality, statute of joint stock company, collective agreement, statute of university